

Sygn. akt: I C 48/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Małgorzata Żelewska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Justyna Gronda

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 lipca 2016 r. w G.

sprawy z powództwa **W. K.**

przeciwko **W. T.**

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powódki W. K. na rzecz pozwanej W. T. kwotę 1200 zł (tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygnatura akt: I C 48/15

UZASADNIENIE

Powódka W. K. wniosła pozew przeciwko W. T. domagając się od pozwanej zapłaty kwoty 6.309,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, iż wraz z synem M. jest spadkobiercą ustawowym T. K., zaś pozwana jest wierzycielem spadkowym. Postanowieniem z dnia 19 maja 2009r. Sąd Rejonowy w Gdyni stwierdził, że spadek po T. K. na mocy ustawy wprost nabyli W. K. i M. K. po 1/2 części spadku. W ustawowym terminie spadkobiercy nie złożyli oświadczeń o przyjęciu spadku, gdyż spadkodawca nie posiadał majątku, a oni nie zdawali sobie sprawy z istnienia długów spadkowych. Sąd Rejonowy w Wejherowie postanowieniem z dnia 4 lipca 2012r. zatwierdził oświadczenie powódki o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w ustawowym terminie oświadczenia o przyjęciu spadku, zaś postanowieniem z dnia 25 stycznia 2013r. zmienił wcześniejsze postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, stwierdzając, że powódka i jej syn spadek nabyli z dobrodziejstwem inwentarza. W dniu 3 października 2013r. Komornik sporządził spis inwentarza po T. K., z którego wynika, że stan czynny spadku jest zerowy. Jak wskazuje powódka, gdy dowiedziała się o długach spadkowych, to wystosowała do pozwanej pismo z dnia 16 czerwca 2009r. przedstawiając jej swoją ciężką sytuację. Pozwana wyraziła zgodę na rozłożenie długu na raty. Powódka zapłaciła pozwanej kwotę 6.309,55 zł. Zdaniem powódki, wobec treści art. 1031 § 2 k.c. nie odpowiada za długi spadkowe po swoim mężu. Sąd spłacony dług spadkowy stanowił świadczenie nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. Powódka podkreśliła, że pozwana miała wiedzę o sytuacji prawnej i życiowej powódki i aktywnie uczestniczyła w postępowaniu

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych braku oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku i wobec tego powinna liczyć się z obowiązkiem zwrotu zapłaconej kwoty.

(pozew k. 2-6)

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie pozwana podniosła, że po wymianie pism z powódką wyraziła zgodę na rozłożenie zaległości na raty. Powódka w piśmie z dnia 16 czerwca 2009r. nie wspominała o możliwości złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych związanych z prawem spadkowym. Co więcej powódka oświadczyła, że poczuwa się do obowiązku wykonania zobowiązań spadkowych i chce je wykonać dobrowolnie. Dlatego też pozwana wykazała się zrozumieniem sytuacji powódki i wyraziła zgodę na rozłożenie długu na raty. Powódka ostatniej wpłaty dokonała w dniu 16 kwietnia 2010r., natomiast pozwana dowiedziała się o postępowaniu sądowym dopiero w dniu 6 września 2010r. W związku z powyższym pozwana nie przypuszczała nawet, że winna się liczyć z obowiązkiem zwrotu zapłaconej przez powódkę kwoty. Z ostrożności procesowej pozwana wskazała, że sytuacja finansowa prowadzonej przez nią działalności gospodarczej nie była zadowalająca i dług spłacony przez powódkę został w całości przeznaczony na bieżące potrzeby działalności, w tym spłatę zobowiązań ściśle związanych z działalnością gospodarczą. Nadto, pozwana zgłosiła zarzut nadużycia prawa, podnosząc, że obowiązek zwrotu powódce uiszczonych przez nią należności godziłby w zasady współżycia społecznego.

(odpowiedź na pozew k. 62-63v)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 stycznia 2008r. w K. (Ukraina) zmarł mąż powódki T. K.. Postanowieniem z dnia 19 maja 2009r. – wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Ns 441/09 Sąd Rejonowy w Wejherowie stwierdził, że spadek po T. K. na mocy ustawy nabyła żona W. K. i syn M. K. po 1/2 części spadku wprost. Postanowienie uprawomocniło się w dniu 10 czerwca 2009r. Sprawa spadkowa toczyła się z wniosku wierzyciela spadkowego pozwanej W. T..

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 19 maja 2009r. k. 10, wniosek o stwierdzenie nabycia spadku z dnia 23 marca 2009r. k. 95)

W skład spadku po T. K. wchodził m.in. dług względem pozwanej W. T. wynikający z tytułów wykonawczych w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 3 grudnia 2007r. (sygn.. akt VI GNc 3307/07) oraz nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 28 września 2007r. (sygn.. akt VI GNc 3306/07).

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o odpis nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 3 grudnia 2007r. k. 65-66, odpis nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 28 września 2007r. k. 67-68)

Pismem z dnia 30 grudnia 2008r. pozwana wezwała powódkę jako spadkobiercę T. K. do zapłaty długów spadkowych pod rygorem ściągnięcia należności w drodze egzekucji.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o wezwanie do zapłaty z dnia 30 grudnia 2008r. k. 71)

Po wydaniu ww. postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z dnia 19 maja 2009r. i przed spłatą świadczenia na rzecz pozwanej powódka udała się do prawnika, gdzie dowiedziała się o podstawach do uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w ustawowym terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po zmarłym mężu i do zmiany postanowienia spadkowego. Mimo tego postanowiła spłacić dług męża.

(dowód: przesłuchanie powódki płyta CD k. 155)

Pismem z dnia 16 czerwca 2009r. powódka reprezentowana przez fachowego pełnomocnika – adwokata poinformowała pozwaną o ciężkiej sytuacji spadkobierców związaną z ujawnieniem się długów spadkowych szacowanych na kwotę około 40.000 zł i zapewniła, że poczuwa się w obowiązku wykonania zobowiązań spadkowych

i chce je wykonać dobrowolnie i bez przymusu. Jednocześnie powódka zwróciła się o spotkanie celem omówienia warunków spłaty zadłużenia.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o pismo powódki z dnia 16 czerwca 2009r. k. 15-16)

Pozwana wyraziła zgodę na spłatę przez powódkę zadłużenia w wysokości 5309,55 zł w pięciu ratach, w tym czterech ratach po 1.000 zł oraz jednej w wysokości 1.309,55 zł.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o pismo pozwanej z dnia 21 lipca 2009r. k. 17)

Powódka dokonała na rzecz pozwanej następujących wpłat:

- w dniu 7 lipca 2009r. kwotę 1.000 zł,
- w dniu 19 sierpnia 2009r. kwotę 600 zł,
- w dniu 21 września 2009r. kwotę 600 zł,
- w dniu 20 października 2009r. kwotę 600 zł,
- w dniu 18 listopada 2009r. kwotę 600 zł,
- w dniu 18 grudnia 2009r. kwotę 600 zł,
- w dniu 19 stycznia 2009r. kwotę 600 zł,
- w dniu 20 lutego 2009r. kwotę 600 zł,
- w dniu 20 marca 2009r. kwotę 600 zł,
- w dniu 16 kwietnia 2009r. kwotę 509,55 zł.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o potwierdzenia wpłaty k. 18-22, przesłuchanie powódki płyta CD k. 155, przesłuchanie pozwanej płyta CD k. 155)

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2012r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Ns 1029/11 Sąd Rejonowy w Wejherowie zatwierdził oświadczenie W. K. o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w ustawowym terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po T. K.. Postanowienie uprawomocniło się w dniu 22 lipca 2012r. Wcześniej, w dniu 14 października 2010r. Sąd Rejonowy w Wejherowie zatwierdził podobne oświadczenie syna powódki – M. K. (sprawa o sygnaturze I Ns 1166/09).

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 4 lipca 2012r. k. 11, postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 14 października 2010r. k. 12)

W dniu 6 września 2010r. pozwana dowiedziała się o toczącej się przed Sądem Rejonowym w Wejherowie sprawie o zatwierdzenie oświadczenia spadkobiercy T. K. o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w ustawowym terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po T. K.. W dniu 16 września 2010r. pozwana wniosła odpowiedź na wniosek w tej sprawie, zaś w dniu 10 stycznia 2011r. pozwana wniosła apelację na postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 14 października 2010r. (sygn. akt I Ns 1166/09). W dniu 8 września 2011r. pozwana wniosła odpowiedź na wniosek powódki w sprawie o sygnaturze I Ns 1029/11.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o zpo k. 34 akt sprawy Sądu Rejonowego w Wejherowie o sygnaturze I Ns 1166/09, pismo pozwanej z dnia 8 września 2010 k. 36-37 akt sprawy Sądu Rejonowego w Wejherowie o sygnaturze I Ns 1029/11, apelacja pozwanej k. 86-88 tamże, pismo pozwanej z dnia 6 września 2011r. k. 119 tamże)

Postanowieniem z dnia 25 stycznia 2013r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Ns 1359/12 Sąd Rejonowy w Wejherowie zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 19 maja 2009r. wydane w sprawie I Ns 441/09 w ten sposób, że stwierdził, iż spadek po T. K. na podstawie ustawy nabyli żona W. K. w 1/2 części spadku z dobrodziejstwem inwentarza oraz syn M. K. w 1/2 części spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 25 stycznia 2013r. k. 13)

W dniu 2 października 2013r. Komornik Skarbowy Urzędu Skarbowego w W. dokonał spisu inwentarza po T. K. i ustalił, że stan czynny spadku wynosi 0 zł, a stan bierny 38.060,46 zł.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o zestawienie wyliczeń czystej masy spadkowej k. 14)

Splaconą przez powódkę należność pozwana przeznaczyła na spłatę bieżących zobowiązań związanych z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą tj. na czynsz, opłaty za media, wynagrodzenia pracowników, składki na ubezpieczenie społeczne i zakup nowego towaru. Na dzień 28 sierpnia 2009r. pozwana miała zadłużenie w stosunku do dostawców na kwotę 629.914,27 zł. Rok 2009 firma pozwanej zakończyła ze stratą.

(dowód: zeznania świadka J. B. płyta CD k. 83a, przesłuchanie pozwanej płyta CD k. 155)

Pismami z dnia 10 lutego 2014r. i 12 maja 2014r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 6.309,55 zł w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. Pozwana odmówiła zwrotu ww. należności.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: pismo powódki z dnia 10 lutego 2014r. wraz z dowodem doręczenia k. 23-25, pismo pozwanej z dnia 3 kwietnia 2014r. k. 26, pismo powódki z dnia 12 maja 2014r. wraz z dowodem doręczenia k. 27-28, pismo pozwanej z dnia 3 czerwca 2014r. k. 29)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, dowodu z zeznań świadka J. B. oraz dowodu z przesłuchania stron.

W ocenie Sądu wszystkie wskazane powyżej dowody z dokumentów były wiarygodne, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów, prawdziwości twierdzeń w nich zawartych, ani też żadna ze stron nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi pismami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych.

Nadto, za wiarygodne należało uznać zeznania świadka J. B. oraz stron, gdyż w ocenie Sądu były one szczere, spójne i logiczne, a nadto korelują z treścią dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy.

Przechodząc do szczegółowych rozważań wskazać należy, iż powódka domagała się od pozwanej zwrotu kwoty 6.309,55 zł tytułem nienależnego świadczenia, wskazując, że po spełnieniu świadczenia odpadła podstawa świadczenia wskutek zatwierdzenia przez sąd oświadczenia powódki o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w ustawowym terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po zmarłym mężu T. K. oraz zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku in stwierdzeniu, że powódka nabyła spadek z dobrodziejstwem inwentarza, a nie wprost. Podstawę prawną żądania powódki stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Zgodnie z art. 410 § 1 k.c. o bezpodstawnym wzbogaceniu stosuje się do świadczenia nienależnego. W myśl art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Jak wskazuje się w doktrynie kondycja związana z odpadnięciem podstawy prawnej świadczenia – *condictio causa finita* – zachodzi we wszystkich tych sytuacjach, kiedy podstawa prawna świadczenia istniała w

chwili dokonania świadczenia, lecz po jego spełnieniu w sposób definitywny upadła. Podstawową różnicą pomiędzy tą postacią nienależnego świadczenia a *condictio indebiti* jest okoliczność, iż przy *condictio indebiti solvens* działa z zamiarem wykonania zobowiązania, które w rzeczywistości nie istniało już w momencie świadczenia, natomiast przy *condictio causa finita* zobowiązanie to pierwotnie istnieje, natomiast odpada dopiero po spełnieniu świadczenia. Najczęściej opisywanym przypadkiem *condictio causa finita* jest uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli dotkniętego wadą w postaci błędu lub groźby, czyli wzruszenia czynności prawnej będącej podstawą świadczenia. Sankcja nieważności względnej (wzruszalności), jaką dotknięte są takie oświadczenia, skutkuje *ex tunc*. (por. Edward Gniewek, Piotr Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. 7, 2016). Podkreślić również należy, iż zatwierdzenie oświadczenia spadkobiercy o uchyleniu się od skutków prawnych wywołuje skutek *ex tunc* od chwili otwarcia spadku (por. M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 450-1088, 2016).

W niniejszej sprawie bezsporne było, że już po dobrowolnej spłacie przez powódkę długów spadkowych zmarłego męża T. K. powódka skutecznie uchyliła się od skutków prawnych niezłożenia w ustawowym terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po mężu, co zostało zatwierdzone przez Sąd Rejonowy w Wejherowie postanowieniem z dnia 4 lipca 2012r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Ns 1029/11. Następnie, postanowieniem z dnia 25 stycznia 2013r. Sąd Rejonowy w Wejherowie zmienił wcześniejsze postanowienie Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 19 maja 2009r. w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku w ten sposób, że stwierdził, że spadek po T. K. na podstawie ustawy nabyli żona W. K. w 1/2 części spadku z dobrodziejstwem inwentarza oraz syn M. K. w 1/2 części spadku z dobrodziejstwem inwentarza, a nie jak stwierdzono we wcześniejszym orzeczeniu – wprost. Niewątpliwie, pozwana była uczestnikiem postępowania nieprocesowego w przedmiocie uchylenia się przez spadkobierców T. K. od skutków prawnych niezłożenia w ustawowym terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, co jednoznacznie wynika z akt sprawy Sądu Rejonowego w Wejherowie o sygnaturach I Ns 1166/09 i I Ns 1029/11. Bezsporne było również, że w skład spadku po T. K. nie wchodziły żadne aktywa, co potwierdza treść protokołu o stanie czynnym spadku sporządzonego przez komornika skarbowego. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza oznacza, iż spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku (art. 1032 § 2 zd. 1 k.c.). Jak wskazano powyżej oświadczenie powódki odniosło skutek *ex tunc* tj. już od chwili otwarcia spadku.

Niemniej, mimo wskazanych powyżej okoliczności, powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. W odpowiedzi na pozew pozwana podniosła bowiem zarzut, iż uzyskana kosztem majątku powódki korzyść została przez nią zużyta na spłatę bieżących zobowiązań związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jednocześnie, pozwana wskazała, iż w okolicznościach sprawy nie mogła się liczyć z obowiązkiem zwrotu korzyści na rzecz powódki. Przedmiotowy zarzut należało uznać za uzasadniony. Zgodnie bowiem z treścią przepisu art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Na podstawie zeznań świadka J. B., jak i zeznań pozwanej Sąd ustalił, że cała uiszczona przez powódkę należność została przez pozwaną zużyta bezproduktywnie na pokrycie bieżących kosztów związanych z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą, w tym na pokrycie czynszu i opłat za energię, zakup paliwa, na wynagrodzenia dla pracowników czy składki na ubezpieczenie społeczne, a także na zakup nowego towaru. Nadto, nie budzi żadnych wątpliwości Sądu, że w okresie w którym nastąpiła spłata należności tj. w okresie od dnia 7 lipca 2009r. do dnia 16 kwietnia 2010r. pozwana posiadała zadłużenie względem dostawców na poziomie kilkuset tysięcy złotych. Na dzień 28 sierpnia 2009r. zadłużenie wynosiło 629.914,27 zł. Zważyć należy, iż rok 2009 pozwana zakończyła ze stratą. Nadto, w okolicznościach niniejszej sprawy pozwana nie musiała liczyć się z obowiązkiem zwrotu nienależnego świadczenia. Jak wskazuje się w doktrynie przepis art. 409 k.c. nie wymaga istnienia braku świadomości obowiązku zwrotu rozumianego jako okoliczność mentalna, ale ujmuje tę przesłankę w ściśle zobiektywizowany sposób. Mianowicie dla przyjęcia „powinności świadomości obowiązku” zwrotu po stronie wzbogaconego wystarczy tylko wykazanie przez zubożonego takich okoliczności wzbogacenia, o których wiedza powstaje przy zachowaniu należytej staranności, a które w typowym przypadku u przeciętnego człowieka spowodować powinny powstanie świadomości obowiązku zwrotu. Nie jest natomiast konieczne udowodnienie ani tego, że okoliczności te wzbogacony w rzeczywistości poznał, ani że świadomość obowiązku ostatecznie powstała u wzbogaconego (por. T. Sokołowski [w:] A. Kidyba (red.) Kodeks

cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna, LEX 2014). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 marca 2010 r., II PK 246/09, LEX nr 574533: „powinność (art. 409 k.c.) oznacza zarówno sytuację, w której zobowiązany do zwrotu wiedział, że korzyść mu się nie należy, jak również sytuację, gdy co prawda był subiektywnie przekonany, iż korzyść mu się należy, lecz na podstawie okoliczności sprawy obiektywnie powinien się liczyć z możliwością obowiązku zwrotu”. Zważyć należy, iż spłata przez powódkę długów spadkowych wchodzących w skład spadku po T. K. nastąpiła w okolicznościach, które u przeciętnego człowieka nie spowodowałyby powstania świadomości obowiązku zwrotu. Podkreślić należy, iż w odpowiedzi na wezwanie pozwanej powódka pismem z dnia 16 czerwca 2009r. wskazała, że poczuwa się w obowiązku wykonania zobowiązań spadkowych i chce je wykonać dobrowolnie i bez przymusu. Jednocześnie powódka zwróciła się o spotkanie celem omówienia warunków spłaty zadłużenia, wskazując na swoją ciężką sytuację osobistą po śmierci męża. Wobec takiej deklaracji powódki pozwana wyraziła zgodę na spłatę zobowiązania w ratach. W czasie, gdy nastąpiła spłata zadłużenia powódka nie powoływała się względem pozwanej na okoliczności wpływające na zmianę treści postanowienia spadkowego, nie deklarowała, że zamierza uchylić się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Zważyć należy, iż spłata zadłużenia nastąpiła w okresie od dnia 7 lipca 2009r. do dnia 16 kwietnia 2010r., natomiast wiedzę o postępowaniach toczących się przed Sądem Rejonowym w Wejherowie pod sygnaturami I Ns 1166/09 i I Ns 1029/11 uzyskała dopiero w dniu 6 września 2010r., co wynika ze zwrotnego potwierdzenia odbioru znajdującego się w aktach sprawy o sygnaturze I Ns 1166/09. Jak podnosi się w judykaturze strona, która rozporządziła korzyścią majątkową, uzyskaną na podstawie prawomocnego wyroku, w czasie od daty uprawomocnienia się wyroku do chwili uzyskania wiadomości o jego zaskarżeniu rewizją nadzwyczajną, nie ponosi ujemnych następstw przewidzianych w art. 409 k.c. (in fine) w razie uchylecia tego wyroku. Powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu powstaje dopiero z chwilą uzyskania wiadomości o zaskarżeniu prawomocnego wyroku rewizją nadzwyczajną (por. wyrok SN z dnia 25 stycznia 1971r., I CR 552/70, OSNC 1971/9/161). W okolicznościach niniejszej sprawy powinność liczenia się przez pozwaną z obowiązkiem zwrotu korzyści powstała dopiero z chwilą powzięcia wiedzy o podjętych przez powódkę krokach zmierzających do uchylecia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. W dacie tej bez wątpienia pozwana nie była już bezpodstawnie wzbogacona, gdyż cała uzyskana kosztem powódki korzyść została przez nią bezproduktywnie zużyta. Z uwagi na powyższe należało uznać, że zarzut pozwanej oparty na przepisie art. 409 k.c. zasługuje na uwzględnienie.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 411 pkt 1 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Z zeznań powódki jednoznacznie wynika, iż już po wydaniu pierwszego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z dnia 19 maja 2009r. zasięgnęła porady u prawnika i dowiedziała się o podstawach do uchylecia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, a mimo to postanowiła dobrowolnie spłacić całe zadłużenie względem pozwanej. Zatem spełniając świadczenie na rzecz pozwanej powódka wiedziała, że nie była zobowiązana do zapłaty. Nadto, należy zauważyć, że powódka z własnej inicjatywy pismem z dnia 16 czerwca 2009r. zwróciła się z prośbą o polubowne załatwienie sprawy i zawarcie ugody. W tych okolicznościach nie może być mowy o spełnieniu świadczenia pod przymusem, skoro powódka wiedziała, że w rzeczywistości nie jest zobowiązana do spłaty długów spadkowych i istnieją podstawy do zmiany postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku, a mimo to występuje do wierzyciela z propozycją zawarcia ugody, a następnie dobrowolnie spłaca cały dług. Dlatego też, obecnie powódka nie może żądać od pozwanej zwrotu dobrowolnie uiszczonych należności tytułem spłaty długów spadkowych męża.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 405 k.c. w zw. z art. 411 pkt 1 k.c. i art. 409 k.c. stosowanych a contrario – powództwo należało oddalić.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt. 4 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity

Dz. U.2013.490) i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 1.200, którą stanowi opłata za czynności fachowego pełnomocnika pozwanej – radcy prawnego w stawce minimalnej.